

13.2.2025

OPH-533-2025

Esiopetuksen järjestäjät

Voimassaoloaika toistaiseksi 1.8.2025 alkaen.

Säännökset, joihin toimivalta määräyksen antamiseen perustuu:
Perusopetuslaki (628/1998) 14 § (muutettu 477/2003)
20 b §, 20 c §, 20 d §, 20 e §, 20 h § (1090/2024
voimaan 1.8.2025)

Muuttaa määräystä nro 102/011/2014

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 muuttaminen

Opetushallitus on tänään päättänyt muutoksista esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden seuraaviin 2014 lukuihin

Luku 1 Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

Luku 2 Esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

Luku 3 Esiopetuksen toimintakulttuuri (luvun nimi päivitetty)

Luku 5 Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki (luvun nimi päivitetty)

Luku 4 Esiopetuksen toteuttamisen periaatteet

Luku 6 Opiskeluhoito

Luku 7 Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva esiopetus

Tämän päätöksen mukaan tarkistettu paikallinen opetussuunnitelma tulee ottaa käyttöön viimeistään 1.8.2025. Varhennettua oppivelvollisuutta koskevien määräysten osalta muutokset paikallisiin opetussuunnitelmiin tulee kuitenkin tehdä 1.8.2026 mennessä.

Opetuksen järjestäjä ei voi jättää noudattamatta tätä määräystä tai poiketa siitä.

Johtaja

Kurt Torsell

Johtaja

Jarkko Niiranen

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Opetushallituksen asianhallintajärjestelmässä.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Sivistyslautakunta 02.07.2025 / 100

MÄÄRÄYS

2 (2)

13.2.2025

OPH-533-2025

Sivistyslautakunta 02.07.2025

KEMINMAAN KUNNAN ESIOPETUKSEN

LUKUVUOSISUUNNITELMA

2025–2026

Sisällys

1. Esiopetuksen työajat	2
2. Esiopetuksen toiminta-ajatus.....	2
3. Laaja-alainen osaaminen esiopetuksessa.....	3
Ajattelu ja oppiminen.....	3
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	4
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	4
Monilukutaito.....	5
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen.....	5
Osallistuminen ja vastuullisuus	6
4. Esiopetuksen toimintakulttuuri.....	6
4.1. Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet.....	6
4.2. Oppimisympäristöt esiopetuksessa.....	7
4.3. Yhteistyö esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa	7
Yhteistyö esiopetuksessa.....	7
Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö	8
Yhteistyö siirtymävaiheissa	8
5. Esiopetuksen toteuttamisen periaatteet.....	9
5.1. Monipuoliset työtavat	9
5.2. Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena.....	10
5.3. Esiopetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet	12
Ilmaisun monet muodot.....	12
Kielten rikas maailma	13
Minä ja meidän yhteisömme.....	14
Tutkin ja toimin ympäristössäni	16
Kasvan ja kehityn.....	17
5.4. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä tarkentavia erityiskysymyksiä.....	18
6. Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki.....	19
6.1. Lapsen oikeus oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukeen	19
6.2. Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtaiset tukimuodot	20
6.3. Lapsikohtaiset tukitoimet ja niiden järjestäminen	21
6.4. Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukeen liittyvä yhteistyö	22
7. Opiskeluhoito	24
Esiopetuksen osallistumistodistus	25
Arvioinnin kehittäminen 2023- /henkilöstön arviointi	26
Toiminnallinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus suunnitelma.....	29

1. Esiopetuksen työajat

Esiopetuksen lukuvuosisuunnitelma 2025–2026

Esiopetuksessa noudatetaan Keminmaan kunnan sivistyslautakunnan hyväksymiä työ- ja loma-aikoja.

Syyslukukausi: 19.8.- 18.12.2025

Syysloma: 13.10 - 19.10.2025

Joululoma: 19.12.2025 – 6.1.2026

Kevätlukukausi: 7.1.- 28.5.2026

Talviloma: 2.3. - 8.3.2026

Pääsiäinen: 3.4- 6.4.2026

Vappu: 1.5.2026

Helatorstai 14.5.2026

Vapaa 15.5.2026

Esiopetusta annetaan neljä tuntia päivässä kello 9–13, yhteensä 700 tuntia/ lukuvuosi.

Esiopetusryhmät ja henkilöstö:

Keminmaassa esiopetusta järjestetään Kirkonmäen, Lassilan ja Pölhön päiväkodeissa. Ryhmissä työskentelee varhaiskasvatuksen opettaja ja tarpeen mukaan varhaiskasvatuksen sosionomi ja/tai -hoitaja.

Lisäksi on käytettävissä tarpeen mukaan varhaiskasvatuksen erityisopettajan, kuraattorin, koulupsykologin ja terveydenhoitajan palveluja.

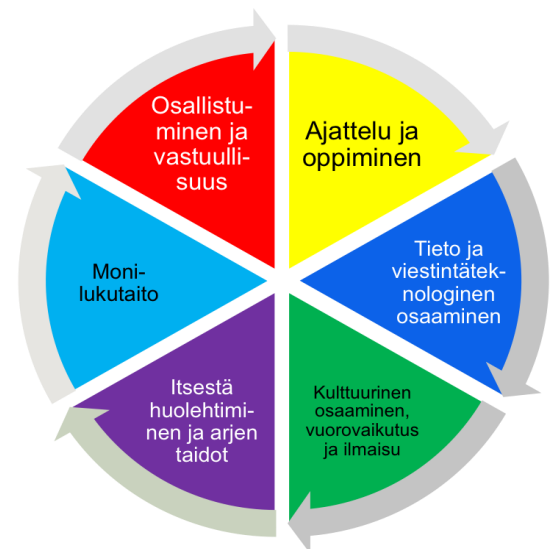
2. Esiopetuksen toiminta-ajatus

Esiopetuksen toiminnan suunnittelu pohjautuu valtakunnallisiin Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin (2014), jotka on päivitetty vastaamaan pääosin 1.8.2025 voimaan tulevia perusopetuslain muutoksia oppimisen tuen uudistukseen liittyen. Tämä lukuvuosisuunnitelma on laadittu Keminmaan paikallisen esiopetuksen opetussuunnitelman pohjalta huomioiden myös Keminmaan varhaiskasvatussuunnitelma ja sitä toteutetaan kaikissa Keminmaan esiopetusyksiköissä. Keminmaassa esiopetusta järjestetään varhaiskasvatuksen alaisuudessa koulujen yhteydessä tai läheisyydessä sijaitsevilla varhaiskasvatusyksiköissä, joten oppimisympäristö tukee leikin kautta oppimista ja oppimisen polun jatkumoa. Jokaiselle lapselle laaditaan lapsikohtainen opetussuunnitelma sisältäen myös täydentävän varhaiskasvatuksen ja sitä arvioidaan vähintään kerran lukuvuodessa.

Lukuvuosisuunnitelmaa arvioidaan vuosittain keväällä ja sitä kehitetään laadun arvioinnin pohjalta. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslain mukainen suunnitelma, kiusaamisen ennaltaehkäisyn suunnitelma, liikunnan vuosikello ja esi- ja perusopetuksen sekä lukion opiskeluhoitosuunnitelma sisällytetään osaksi lukuvuosisuunnitelmaa. Lukuvuosisuunnitelma hyväksytään lautakunnassa lukuvuoden alkaessa ja siitä tiedotetaan huoltajia, perusopetusta sekä muita yhteistyötahoja kunnan www-sivuilla.

3. Laaja-alainen osaaminen esiopetuksessa

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Laaja-alaisen osaamisen kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu läpi elämän. Se vahvistuu vähitellen oppimisen polun aikana eri tiedon- ja taidonaloihin liittyvässä opiskelussa sekä arjen toiminnassa ja vuorovaikutuksessa. Laaja-alaisen osaamisen tarve korostuu ympäröivän maailman muuttuessa. Ihmisenä kasvaminen, opiskelu ja työn teko sekä kansalaisena toimiminen edellyttävät nyt ja tulevaisuudessa laaja-alaista, tiedonalarajat ylittävää osaamista.

Ajattelu ja oppiminen

Esiopetuksen tehtävä on rohkaista ja auttaa lapsia kehittämään ajattelun ja oppimisen taitojaan sekä vahvistaa heidän luottamustaan omaan osaamiseensa. Lapsia kannustetaan kokeilemaan ja opettelemaan heille vaativia asioita. Heitä ohjataan katsomaan asioita monesta näkökulmasta, kysymään ja kyseenalaistamaan. Heitä rohkaistaan iloitsemaan onnistumisista ja kannustamaan toisia sekä samalla olemaan lannistumatta epäonnistumisista. Projektien kautta lasten oma kriittinen ajattelu, tiedon etsintä ja oppiminen kehittyy.

- Lapsilähtöiset projektit

- Lorut, musisoinnit, draamatoiminta
- Leikit, pelit ja erilaiset ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävät
- Toimintaa dokumentoidaan, ja siitä keskustellaan yhdessä lasten kanssa (mitä tehty, mitä opittu)

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Vuorovaikutustaidoilla sekä kyvyllä ilmaista itseään ja ymmärtää muita on tärkeä merkitys yksilön toimintakyvylle ja hyvinvoinnille kulttuurisesti, kielellisesti ja katsomuksellisesti moninaisessa maailmassa. Taito kuunnella, tunnistaa ja ymmärtää eri näkemyksiä sekä kyky reflektoida omia arvoja ja asenteita kuuluu hyvään vuorovaikutukseen ja kulttuuriseen osamiseen. Kulttuuristen perinteiden ja tapojen huomioiminen luo lapsille yhteenkuuluvuuden tunnetta yhteisöön ja esiopetusryhmään. Erilaisten kulttuurien ja tapojen ymmärtäminen on tärkeää, jotta lapsi oppii olemaan luontevasti vuorovaikutuksessa erilaisista kulttuureista ja taustoista tulevien ihmisten kanssa. Lasten kysymyksiin ja ihmettelyyn tutkitaan yhdessä vastauksia.

- Vuorovaikutusharjoituksia pareittain, pienissä ryhmissä, koko ryhmän kanssa
- Ohjattuja sääntöleikkejä
- Itsensä ilmaisu (viikkokatsaus)
- Perinteiset juhlat
- Tutustutaan eri kulttuuriryhmien tapoihin
- Kulttuurikasvatussuunnitelma (KOPS)
- Keskustellaan pienissä ryhmissä eri aiheista

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Esiopetuksessa lapsia ohjataan edellytystensä mukaan huolehtimaan itsestään, toisista, omista tavaroista ja yhteisestä ympäristöstä. Opetuksessa ja yhteistyössä huoltajien kanssa käsitellään lasten arkielämän rytmiä sekä ruokailun, levon ja mielen hyvinvoinnin merkitystä. Erityisesti kiinnitetään huomiota monipuoliseen ja riittävään liikuntaan lasten hyvinvoinnin ja oppimisen edellytyksenä. Lasten kanssa pohditaan heidän hyvää oloaan edistäviä ja haittaavia tekijöitä.

- Käsienpesun opettelu
- Yhteistyö hammashoitolan kanssa (harjauskoulu)
- 112-päivään osallistuminen
- Sanomalehtiviikkoon osallistuminen
- Tablettien käyttö
- Rentoutusharjoitukset
- Hyvien ruokailutapojen harjoittelu

- Rauhoittumisen ja itsetunnon kehittymistä tukevia harjoituksia

Monilukutaito

Monilukutaito on taitoa ymmärtää erilaisia viestejä ja tulla ymmärretyksi muuttuvassa maailmassa. Se on myös taitoa suhtautua maailmaan avoimesti ja terveeseen kriittisesti. Hyvä monilukutaito antaa valmiudet arvioida tietoa, väitteitä ja mielipiteitä. Monilukutaidon myötä lapsi saa valmiuden osallisuuteen ja osallistumiseen. Kasvattajien tehtävä on tarjota lapsille monipuolisesti erilaisia välineitä, kuten kuvia, videoita, tarinoita, satuja, animaatioita, lauluja ja loruja, joiden kautta lapsi saa välineitä erilaisten lukutaitojen kehittymiselle. Lasten kanssa viestien, kuvien ja tekstien tulkitseminen antaa tilaa ihmettelylle, kysymyksille ja tunnetaitojen kehitykselle. Se haastaa pohtimaan asioita monesta näkökulmasta, jonkin toisen tulkinta samasta asiasta voi olla erilainen kuin oma tulkinta. Tulkinnat tehdään jokaisen omasta kokemusmaailmastaan käsin. Monilukutaitoiseksi kehittyminen edellyttää aikuisen rikasta mallia sekä rikasta tekstiympäristöä. Lasten osallisuus vahvistuu monilukutaidon kehittymisen myötä. Monilukutaito sisältää peruslukutaidon, numeerisen-, kuva-, ja medialukutaidon.

- Peruslukutaito – kirjaimet, äänteet, tavut, sanat, ääneen lukeminen, loruttelu, riimitely, sanavaraston rikastuttaminen ja nimeäminen
- Numeerinen lukutaito – numerot, lukujonotaidot, luokittelu, sarjoittaminen, vertailu
- Kuvalukutaito – saduttaminen, kuvakirjat, sarjakuvat ja kuvittaminen, kuvien käyttö arjen havainnollistamisen tukena
- Medialukutaito – kirjat, sanoma- ja aikakauslehdet, tabletti, internet, tv, elokuvat, radio, musiikki, puhelimet, digitaaliset pelit

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologia-aidot ovat osa lapsen arkea, ja ne tulevat olemaan tärkeä taito tulevaisuudessa. Lasten kanssa tutkitaan ja havainnoidaan tieto- ja viestintäteknologian roolia arkielämässä sekä tutustutaan erilaisiin digitaalisiin välineisiin, sovelluksiin ja peleihin. Tieto- ja viestintäteknologian avulla tuetaan lasten vuorovaikutustaitoja, oppimisen taitoja sekä vähitellen kehittyvää kirjoitus- ja lukutaitoa. Mahdollisuudet kokeilla ja tuottaa sisältöjä itse ja yhdessä muiden lasten kanssa käyttäen apuna tieto- ja viestintäteknologiaa edistävät lasten luovan ajattelun ja yhteistoiminnan taitoja. Ohjelmoinnin periaatteisiin tutustuminen luo ymmärrystä digitaalisten sovellusten kehittämisestä ja vahvistaa lasten loogista ajattelua. Lapsia ohjataan tieto- ja viestintäteknologian turvalliseen ja ergonomiseen käyttöön.

- Tablettien käyttö (pelit, sovellukset)
- Valokuvaus puhelimella/tabletilla ja kuvien tulkitseminen
- Yksinkertaisia koodausharjoituksia

Osallistuminen ja vastuullisuus

Esiopetuksen toimintaa suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan yhdessä lasten, esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien kanssa. Kun lapset ovat mukana vaikuttamassa, he oppivat samalla hahmottamaan yhteisten sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitystä. Lasten arvostava kohtaaminen, heidän ajatustensa kuunteleminen ja yhdessä toisten lasten ja aikuisten kanssa toimiminen vahvistavat lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja. Lapsia kannustetaan auttamaan toisia ja pyytämään tarvittaessa apua. Lasten on tärkeä saada kokea ja tietää, että he lapsina ovat oikeutettuja aikuisten apuun ja suojeluun. Osallisuuden kehittymiseen vaikuttaa vahvasti monilukutaidon kehittyminen.

- Lastenkokoukset
- Ryhmän säännöt
- Oppimissuunnitelmat
- Lapsista lähtevä toiminnan suunnittelu ja ideointi

4. Esiopetuksen toimintakulttuuri

Esiopetuksen toimintakulttuuri on kokonaisuus, joka rakentuu muun muassa

- arvoista, periaatteista ja oppimiskäsityksestä
- työtä ohjaavien normien ja tavoitteiden tulkinnasta
- oppimisympäristöistä, työtavoista ja pedagogisista käytännöistä, mukaan lukien oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt
- yhteistyöstä ja sen eri muodoista
- vuorovaikutuksesta ja ilmapiiristä
- henkilöstön osaamisesta, ammatillisuudesta ja kehittämisotteesta
- johtamisrakenteista ja -käytännöistä
- toiminnan organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista.

4.1. Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

Toimintakulttuurilla on keskeinen merkitys oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen, lasten osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja esiopetuksen kokonaisuuden toteuttamisessa. Toimintakulttuuri vaikuttaa aina lapsen kohtaaman esiopetuksen laatuun. Toimintakulttuuriin sisältyvät esiopetuksen kaikki toiminnot, kuten oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen järjestäminen, pedagogiikan arviointi ja oppimisympäristön turvallisuus.

4.2. Oppimisympäristöt esiopetuksessa

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan esiopetuksessa tiloja, paikkoja, välineitä, yhteisöjä ja käytäntöjä, jotka tukevat lasten kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta. Oppimisympäristöt muodostavat pedagogisesti monitahoisia ja joustavia kokonaisuuksia. Ne tarjoavat mahdollisuuksia leikkiin, luoviin ratkaisuihin ja asioiden monipuoliseen tarkasteluun lapsia motivoivia ja toiminnallisia työtapoja käyttäen. Kehittämistä ohjaavat näissä perusteissa määritellyt arvoperusta, oppimiskäsitys sekä toimintakulttuurin kehittämiseksi asetetut tavoitteet. Lisäksi otetaan huomioon lasten osaaminen, heidän kiinnostuksen kohteensa ja yksilölliset tarpeensa sekä luvussa 4 kuvatut esiopetuksen toteuttamisen periaatteet.

4.3. Yhteistyö esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa

Yhteistyön tavoitteina on, että esiopetus, muu varhaiskasvatus ja perusopetus muodostavat johdonmukaisen, lapsen kehitystä ja oppimista tukevan jatkumon. Yhteistyöllä varmistetaan esiopetuksen laatua sekä vahvistetaan lasten ja huoltajien osallisuutta. Yhteistyön tulee olla suunnitelmallista. Yhteistyötä kehitetään ja arvioidaan yhdessä opetuksen järjestäjän johdolla.

Yhteistyö esiopetuksessa

Oppimisen polun eri vaiheiden tavoitteiden ja käytäntöjen tunteminen on laadukkaan opetuksen perusta. Esiopetuksen, muun varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstön yhteistyöllä opetussuunnitelmien laatimisessa ja kehittämisessä edistetään varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen laatua. On tärkeää, että varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja alkuopetuksen henkilöstöllä on myös mahdollisuus tutustua toistensa toimintaan ja oppimisympäristöihin käytännössä. Lasten oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukemiseksi tulee opetuksen ja tuen käytäntöjen olla yhdenmukaisia.

Esiopetuksen henkilöstö tekee yhteistyötä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystieteiden henkilöstön kanssa lasten hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen tukemiseksi. Lasten oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen sekä esiopetuksen opiskeluhoitojen käytäntöjä arvioidaan ja kehitetään monialaisessa yhteistyössä. Esiopetuksen henkilöstön yhteistyöllä lähiympäristön toimijoiden kanssa edistetään oppimisympäristöjen monipuolisuutta. Näin lasten oppimisympäristöt avautuvat ympäröivään yhteisöön ja maailmaan.

Henkilöstön keskinäinen yhteistyö esiopetuksessa on välttämätöntä opetuksen laadun ja esiopetusyhteisön hyvinvoinnin kannalta. Yhteistyö esiopetusyhteisön aikuisten kesken toimii samalla esimerkkinä lapsille. Lasten yhteistyötaitojen vahvistaminen on yksi keskeisistä esiopetuksen tavoitteista. Esiopetuksessa käytetään erilaisia yhteistyömuotoja

ja pienryhmätoimintaa. Lapsia kannustetaan ja ohjataan toimimaan ryhmän jäsenenä ja kehittämään omia yhteistyötaitojaan. Lapsia kuullaan toiminnan suunnittelun, toteuttamisen ja arvioinnin yhteydessä heille sopivalla tavalla.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

Vastuu huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyön lähtökohtana on luottamuksen rakentaminen sekä osapuolten tasa-arvoinen vuorovaikutus ja keskinäinen kunnioitus. Yhteistyö edellyttää esiopetuksen henkilöstön aloitteellisuutta sekä henkilökohtaista vuorovaikutusta huoltajien kanssa. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus, yksilölliset tarpeet ja huoltajuuteen liittyvät kysymykset. Yhteistyössä hyödynnetään eri viestintävälineitä ja käytetään tarpeen mukaan tulkkia tai kieliaivustajaa. Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö tarjoaa myös mahdollisuuksia huoltajien väliselle keskustelulle.

Yhteistyö siirtymävaiheissa

Siirtyminen kotoa tai aiemmasta varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta kouluun ovat lapsille tärkeitä elämänvaiheita. Onnistunut siirtyminen edistää lasten turvallisuuden tunnetta ja hyvinvointia sekä heidän kasvu- ja oppimisedellytyksiään. Siirtymävaiheiden käytäntöjen tulee olla suunnitelmallisia. On tärkeää, että paikallisissa varhaiskasvatusta ja perusopetusta koskevissa suunnitelmissa on yhtenäinen linja siirtymävaiheisiin liittyvistä käytännöistä. Käytäntöjä arvioidaan ja kehitetään henkilöstön yhteistyössä. Huoltajilta saatu palaute otetaan kehittämisessä huomioon.

Keminmaassa esiopetus järjestetään varhaiskasvatuksen alaisuudessa ja varhaiskasvatussyksikön toimintakulttuurin kehittämisestä vastaa oman vastuualueensa varhaiskasvatussyksikön johtaja tehden yhteistyötä esiopetusryhmän varhaiskasvatuksen opettajien sekä muun henkilöstön, lasten, huoltajien ja muiden toimijoiden kanssa.

Keminmaassa hyödynnetään lähiympäristön luontoa ja monipuolisia ulkoilumahdollisuuksia. Lapsiryhmien käytössä on digitaalisia välineitä opetuksen ja dokumentoinnin apuna ja erilaiset oppimateriaalit ovat lasten saatavilla. Lapsilla on myös mahdollisuus vaikuttaa ympäristönsä viihtyvyyteen osallistumalla oppimisympäristöjen suunnitteluun ja ylläpitämiseen sekä omien töiden ja projektien esille laittamisella.

Esiopetuksen henkilöstön yhteistyön tekemisen tapoja ovat säännölliset tiimipalaverit, peditiimit, henkilöstöpalaverit sekä eri ammattiryhmien palaverit. Heti esiopetusvuoden alussa on esiopetuksen suunnittelupäivät.

Yhteistyötä tehdään tarpeen mukaan terveydenhoitajien, kuraattorin, koulupsykologin sekä terapeuttien kanssa. Kuraattori myös vierailee esiopetusryhmissä lukuvuoden aikana.

Yhteistyötä huoltajien kanssa toteutetaan monin tavoin. Huoltajat saavat päätöksen esiopetuspaikasta sekä tietoa esiopetukseen, täydentävään varhaiskasvatukseen, mahdollisiin taksikuljetuksiin sekä muihin ajankohtaisiin asioihin liittyen kevään aikana. Kauden alussa jokaiselle lapselle laaditaan lapsikohtainen oppimissuunnitelma sisältäen myös täydentävän varhaiskasvatuksen yhteistyössä huoltajan ja lapsen kanssa. Lapsikohtaiset oppimissuunnitelmat arvioidaan vähintään kerran lukuvuodessa, tarvittaessa useammin. Huoltajilla on mahdollisuus varata keskusteluaikaa aina tarpeen mukaan. Yhteistyötä huoltajien kanssa tehostetaan suunniteltaessa ja toteutettaessa lapselle oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukea. Huoltajat voivat osallistua toiminnan arviointiin kaksi kertaa toimikauden aikana varhaiskasvatuksen laatukyselyn kautta. Syksyllä järjestetään myös esiopetuksen vanhempainilta.

Esiopetuksesta kouluun siirtyvän lapsen opetuksen järjestämisen kannalta oleellinen tieto kirjataan yhteistyössä huoltajien kanssa tiedonsiirtolomakkeeseen, joka toimitetaan kouluun. Tarvittaessa järjestetään yksilökohtaisia siirtopalavereita. Esioppilaille jaetaan keväällä Wilma-tunnukset. Toukokuussa perheille jaetaan lomakkeet iltapäiväkerhoon ilmoittautumista varten. Toukokuussa esikoululaiset tutustuvat tulevaan kouluun ja luokkaan koulukohdaisesti. Tarvittaessa pidetään monialainen yksilöllinen siirtopalaveri, jossa on mukana huoltajien lisäksi esiopetuksen henkilöstö, varhaiskasvatuksen erityisopettaja sekä muut tarvittavat asiantuntijat. Varhaiskasvatuksen opettaja kutsuu ryhmän koolle. Kouluun ilmoitetaan kunnan [www-sivuilla](http://www.sivuilla) olevalla lomakkeella.

5. Esiopetuksen toteuttamisen periaatteet

Esiopetuksen toteuttamisessa otetaan huomioon esiopetuksen yleiset tavoitteet sekä toimintakulttuurille asetetut tavoitteet.

5.1. Monipuoliset työtavat

Ohjattu ja lasten omaehtoinen leikki sekä havainnolliset, lasten aktiivisuutta ja luovuutta edistävät työtavat ovat olennainen osa esiopetuksen toimintaa. Työtapojen valintaa ja käyttöä ohjaavat esiopetukselle asetetut tehtävät ja tavoitteet sekä lasten tarpeet,

edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Monipuolisilla työtavoilla tuetaan lasten kehitystä ja oppimista, heidän laaja-alaisen osaamisensa kehittymistä sekä vahvistetaan heidän sosiaalisia taitojaan.

Esiopetuksessa toteutetaan pienryhmätoimintaa ja lapsiryhmiä sekä työpareja muodostetaan monipuolisesti. Päivän toimintoja rytmitetään joustavasti. Toiminnan suunnittelussa huomioidaan ryhmän ja lasten oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki.

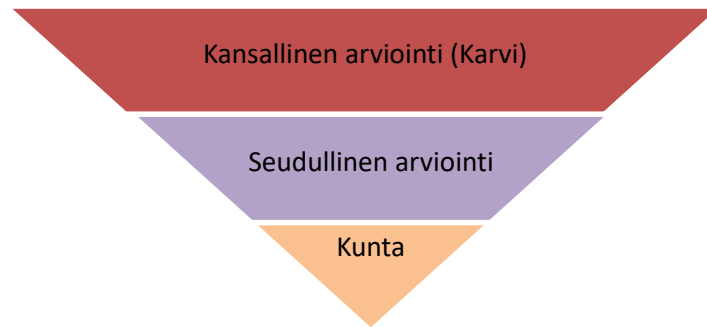
5.2. Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena

Arviointi on kiinteä osa esiopetusta. Arvioinnilla on esiopetuksessa kaksi tehtävää: sen avulla suunnitellaan ja kehitetään opetusta sekä tuetaan kunkin lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Arviointi on havainnoinnin, dokumentoinnin, arviointipäätelmien ja palautteen muodostama kokonaisuus, johon osallistuvat opettajien lisäksi muu esiopetuksen henkilöstö sekä lapset ja huoltajat. Esiopetuksen tehtävänä on edistää yhteistyössä huoltajien kanssa lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiä. Tavoitteellisen ja lasten kehitystä tukevan opetuksen edellytyksenä on, että opettaja saa tietoa lasten aiemmista kasvuympäristöistä, kehittymisestä ja oppimisesta sekä mielenkiinnon kohteista. Keskeisiä tiedonlähteitä ovat lapsen huoltaja, aiemman varhaiskasvatuksen henkilöstö sekä lapsi itse.

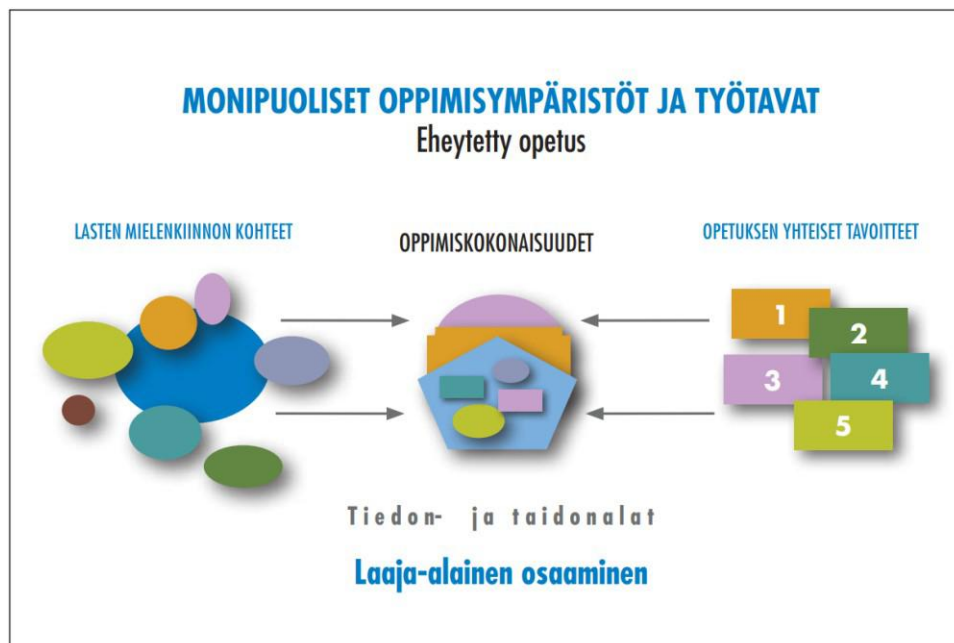
Säännölliset tiimi-, peda-, henkilöstö- ja eri ammattiryhmien väliset palaverit sekä esiopetuksen suunnittelupäivät muodostavat yhdessä huoltajien laatuarvioinnin sekä henkilöstön toiminnan arvioinnin kanssa pohjan opetuksen suunnittelulle ja kehittämiselle.

Keminmaassa arviointia tehdään vuosittain Seudullisen varhaiskasvatuksen arviointityökaluja käyttäen sekä osallistuen vuosittain kansallisiin arviointeihin (Karvi). Varhaiskasvatuksen järjestäjänä kunta arvioi varhaiskasvatuksen yksiköiden toiminnan laatua sekä asiakastyytyväisyyskyselyllä että varhaiskasvatuksen laadun arviointilomakkeen mukaan.

Arviointia tehdään sekä loka- että maaliskuussa samansisältöisellä lomakkeella. Arvioinnin kohteena ovat vuorovaikutus, ryhmän ilmapiiri, vertaisvuorovaikutus, lasten osallisuus, pedagoginen suunnittelu, pedagoginen dokumentointi, pedagoginen toiminta, oppimisympäristöt, pedagoginen arviointi ja kehittäminen, yhteistyö huoltajien kanssa sekä moniammatillinen yhteistyö.

Lapsen kehitykseen, oppimiseen ja hyvinvointiin liittyvää arviointia tehdään läpi lukuvuoden havainnoiden ja dokumentoiden ja tärkeä osa sitä on lasten itsearviointi sekä huoltajien osallisuus.

Pedagogisen dokumentoinnin tarkoituksena on tehdä oppimista näkyväksi, arvostaa omia ja toisten töitä sekä arvioida omaa oppimista. Havainnot ja dokumentointi toimivat suunnittelun sekä oppimisympäristöjen muokkaamisen sekä tiimin toiminnan kehittämisen perustana. Esiopetuksessa käytetään havainnoinnin lisäksi erilaisia kartoituksia oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen suunnittelussa.

- Mavalka 2 syksyllä ja tarpeen mukaan keväällä (vo)
- Lapsen itsearviointi
- Lasten haastattelut, keskustelut yms.
- Laatukysely huoltajille

5.3. Esiopetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet

Esiopetus on luonteeltaan eheytettyä opetusta, joka muodostuu eri laajuisista ja eri tavoin toteutetuista oppimiskokonaisuuksista. Oppimiskokonaisuuksien toteuttamisen lähtökohtina ovat lasten kiinnostuksen kohteet sekä tässä luvussa kuvatut opetukselle asetettavat yhteiset tavoitteet (kuvio 1). Yhteiset tavoitteet perustuvat eri tiedon- ja taidonaloista nouseviin, esiopetuksen kannalta oleellisiin opetuksen tavoitteisiin sekä laaja-alaiselle osaamiselle asetettuihin tavoitteisiin. Yhteiset tavoitteet ovat opettajan työtä ohjaavia tavoitteita.

Ilmaisun monet muodot

Lasten oppimisedellytykset, sosiaaliset taidot ja myönteinen minäkuva vahvistuvat, kun he saavat valmiuksia ympäröivän maailman jäsentämiseen. Nämä valmiudet kehittyvät, kun lapset tutkivat, tulkitsevat ja ilmaisevat itseään ja maailmaa erilaisia ilmaisun taitoja harjoittelemalla. Harjoittelu tukee myös lasten keskittymiskyvyn ja itsesäätelytaitojen kehittymistä. Esiopetuksen tehtävä on kehittää lasten ilmaisua **musiikillisen, kuvataiteellisen, käsitöiden sekä suullisen ja kehollisen ilmaisun** perustaitoja harjoittelemalla. Kulttuurin ja ilmaisun eri muotoihin tutustuminen vahvistaa lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä monilukutaidon kehittymistä. Eri ilmaisumuotojen käyttö esiopetuksen arjessa ja juhlissa tarjoaa mahdollisuuksia tuoda esille kulttuurista monimuotoisuutta ja iloita siitä.

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet

Esiopetuksessa lapsia rohkaistaan ja ohjataan käyttämään ilmaisun eri muotoja. Opetus suunnitellaan niin, että lapset saavat elämyksiä taiteesta sekä kokemuksia luovasta prosessista ja siihen kuuluvasta suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin kokonaisuudesta. Toiminnan lähtökohtana ovat lasten aistimukset, havainnot ja kokemukset. Lapsia kannustetaan kertomaan ideoistaan, työskentelystään ja niihin liittyvistä erilaisista kokemuksista. Toiminnan tuotoksia tarkastellaan yhdessä, ja yhteinen tekeminen näkyy oppimisympäristöissä. Lasten ilmaisussa ja työskentelyn dokumentoinnissa käytetään monipuolisesti erilaisia materiaaleja ja välineitä. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä ja lähiseudun kulttuuritarjontaa.

Musiikillinen toiminta:

Tutustutaan monipuolisesti musiikkiin ja erilaisiin soittimiin laulamalla, soittamalla, rytmittämällä, kuuntelemalla jne. Painotamme musiikin elämyksellisyyttä. Jokaisessa ryhmässä toteutetaan ainakin yksi lasten toivekonsertti lukuvuoden aikana (esim. levyraati).

Käsitöiden tekeminen:

Tutustutaan erilaisiin materiaaleihin ja työvälineisiin tekemällä erilaisia askarteluja ja käsitöitä. Lapsia innostetaan rohkaisemalla, suunnittelevaan ja toteuttamaan erilaisia kädentöitä luovasti.

Kuvallinen ajattelu ja kuvailmaisu:

Lapsia rohkaistaan ilmaisemaan itseään mahdollisimman monin tavoin. Lasten omaa ideointia vahvistetaan ja tuetaan. Kokeillaan erilaisia kuvan tekemisen tapoja, välineitä ja materiaaleja. Lisäksi havainnoidaan ja keskustellaan erilaisista kuvista. Mahdollisuuksien mukaan toteutetaan esim. taidenäyttely. Tutustutaan erilaisiin kuvallisen ilmaisun tekniikoihin ja materiaaleihin.

Suullinen ja kehollinen ilmaisu:

Lapsia kannustetaan ilmaisemaan itseään monipuolisesti ja harjoitellaan esim. esiintymistä draaman, nukketeatterin/ pöytäteatterin keinoin. Lorujen, laulujen, runojen, muiden sanataideharjoitusten ja lastenkirjallisuuden myötä tuetaan lasten mielikuvitusta. Esityksiä ja tuotoksia dokumentoidaan ja havainnoidaan yhdessä lasten kanssa, esim. videoimalla ja valokuvaamalla.

Kielten rikas maailma

Kieli on lapsille sekä oppimisen kohde että väline. Esiopetusiässä kielestä tulee yhä vahvemmin lasten ajattelun, ilmaisun ja vuorovaikutuksen väline, jonka avulla he jäsentävät arkeaan ja rakentavat maailmankuvaansa. Esiopetuksen tehtävä on tukea lasten **kielellisten taitojen** kehitystä kokonaisvaltaisesta kielen merkityksen hahmottamisesta kohti yksityiskohtaisempaa kielen rakenteiden ja muodon havaitsemista. Keskeistä on vahvistaa lasten kiinnostusta ja uteliaisuutta puhuttua kieltä sekä lukemista ja kirjoittamista kohtaan. Kielellinen mallintaminen ja runsas myönteinen palaute ovat tärkeitä oppimiselle. Erilaisten viestien tulkitseminen ja tuottaminen suullisesti ja viestinnän välineitä käyttäen ovat osa vähitellen kehittyvää monilukutaitoa sekä tieto- ja viestintäteknologista laaja-alaista osaamista. Esiopetuksessa lasten kielellisen ja kulttuurisen taustan monimuotoisuus tunnistetaan, sitä kunnioitetaan ja sen jatkuvuutta tuetaan. Eri kielten havainnointi tukee lasten kielitietoisuutta sekä kulttuuriseen osaamiseen ja vuorovaikutukseen liittyvän laaja-alaisen osaamisen kehittymistä.

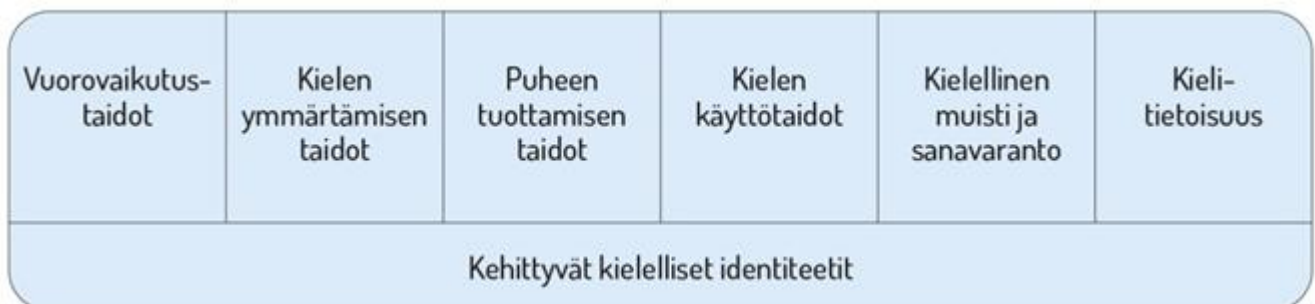
Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet

Esiopetuksen tavoitteena on edistää lasten kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä vahvistaa heidän kiinnostustaan kieliin ja kulttuureihin. Lasten kielellisen tietoisuuden

kehittymistä edistetään kielellä leikkien, loruillen sekä tutustuen monipuolisesti puhuttuun ja kirjoitettuun kieleen. Lasten kehittyvää luku- ja kirjoitustaitoa tuetaan leikkien ja toiminnallisten harjoitusten avulla. Opetus ja oppimisympäristöt suunnitellaan niin, että niissä on lapsille runsaasti mahdollisuuksia havainnoida, tutkia ja kokeilla puhuttua ja kirjoitettua kieltä sekä laajentaa sanavarastoaan. Opetuskielen lisäksi esiopetuksessa havainnoidaan muita kieliä. On tärkeää, että lapset, joiden äidinkieli on muu kuin esiopetuksen kieli, saavat vahvan tuen opetuskielen taidon kehittymiselle ja samalla kokemuksen, että heidän kotona puhumansa kieli on tärkeä ja arvokas. Opetuksessa huomioidaan, että lapset voivat samaan aikaan omaksua useita eri kieliä.

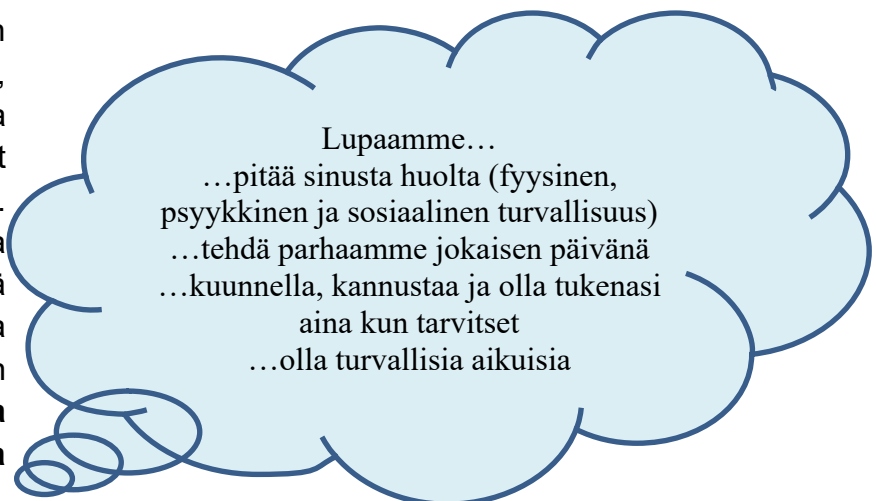
Lasten kiinnostusta herätetään sekä suullisen että kirjoitetun kielen havainnointiin ja tutkimiseen. Menetelminä ovat esim. lastenkirjallisuus, luettujen satujen ja tekstien kuunteleminen ja lasten oma kerronta, lasten kuunteleminen. Kirjastossa tai kirjastoautossa vieraillaan lasten kanssa mahdollisuuksien mukaan. Opetuksen tukena käytetään mm. Ystävien eskari -digimateriaalia ja Lukuhöperö-materiaalia. Opetellaan sanojen ja tekstien tuottamista, hienomotoriikkaa ja viestintäteknologiaa käyttäen (esim. kynäote / näppäimistön käyttö). Herätetään lasten kiinnostusta ja opastetaan heitä moniluku- ja mediataitoihin.

Kielenkehityksen keskeiset osa-alueet:

Minä ja meidän yhteisömme

Lasten elinpiiri laajenee heidän kasvaessaan. Kodin perinteiden, toimintamallien, arvojen ja katsomusten lisäksi lapset kohtaavat toisenlaisia tapoja ajatella ja toimia. Esiopetuksen tehtävä on vahvistaa lasten valmiuksia ymmärtää yhteiskunnan monimuotoisuutta ja toimia siinä. Aihetta lähestytään **historiallisesta ja yhteiskunnallisesta sekä etiikan ja katsomusten** näkökulmista.

Lähiyhteisön menneisyyttä sekä ajankohtaisia asioita pohtimalla suunnataan lasten mielenkiintoa yhteiskunnallisiin asioihin. Arjen eettisten valintojen pohdinta sekä omien tunteiden kehittäminen ja rakentavan käyttäytymisen harjoittelu vahvistavat lasten vuorovaikutustaitoja. Tutustuminen lähiyhteisön tapoihin sekä uskontoihin ja muihin katsomuksiin yhdessä kokonaisuuden muiden tavoitteiden kanssa tukee lasten kulttuurisen osaamisen ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä sekä ajatteluun ja oppimiseen liittyvää laaja-alaista osaamista. Opetuksessa toimitaan yhteistyössä huoltajien kanssa kunkin perheen taustaa, katsomuksia ja arvoja kuullen.

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet

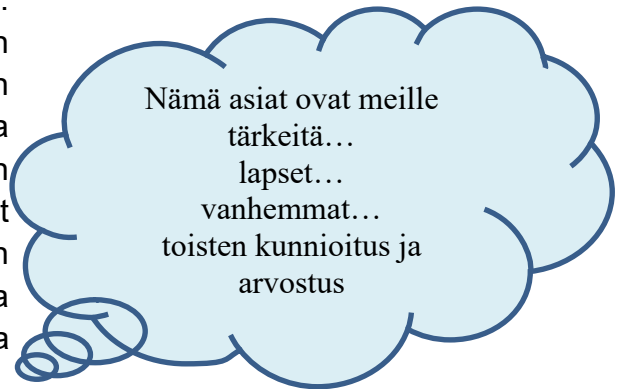
Tavoitteena on edistää lasten mielenkiintoa yhteiskunnan, erityisesti lähiyhteisön toimintaan ja vahvistaa heidän osallisuuttaan toimintaympäristössään. Lapsia ohjataan havainnoimaan nykyisyyttä ja heille luodaan mahdollisuuksia eläytyä menneisyyden tapahtumiin ja tilanteisiin. Opetuksessa tuetaan lasten eettisen kohtaamisen ja ajattelun taitoja sekä tunteiden kehittymistä. Lapset tutustuvat opettajan johdolla niin omaan kuin muihinkin lapsiryhmässä tai lähiyhteisössä edustettuina oleviin katsomuksiin ja uskontoihin sekä niihin liittyviin tapoihin ja perinteisiin. Lapsia rohkaistaan kysymään ja heidän pohdinnoilleen ja ihmettelylle annetaan tilaa. Kokonaisuuden työtapoina korostuvat keskustelut sekä erilaiset eläytymisen mahdollistavat menetelmät.

Lasten kanssa tutustutaan kotiseutuun, suomalaiseen juhlaperinteeseen, kertomuksiin, perinneleikkeihin ja lauluihin. Ajankohtaiset asiat huomioidaan myös ympäristössä. Lapset saavat tietoa lasten oikeuksista. Lapsia opastetaan toisten huomioimisessa ja kunnioittamisessa; hyvät käytöstavat, erilaisuuden hyväksyminen, itsesäätelyn harjoittelu.

Toimiminen yhteistyössä kodin ja yhteistyötahojen kanssa kuuluu esiopetuksen arkeen. Tutustutaan vanhoihin esineisiin mahdollisuuksien mukaan. Eettinen kasvatus huomioidaan päivittäisessä toiminnassa, jossa vahvistetaan oikean ja väärän erottamista.

Vahvistetaan erityisesti lasten vuorovaikutus- ja tunnetaitoja huomioiden lasten erilaiset temperamentit. Lapselle on tärkeä harjoitella sosiaalisia taitoja, kuten tunteiden ilmaisemista ja toisten huomioon ottamista vertaisten seurassa. Vertaisvuorovaikutus on tärkeää kyetäkseen myöhemminkin toimimaan ikäistensä kanssa. Ryhmän jäseniin tutustutaan erilaisin tutustumisleikein ja erilaisissa ryhmissä toimien. Tavoitteena on hyvän ryhmähengen ja ilmapiirin luominen. Aikuiset luovat ryhmän ilmapiirin ja ovat vastuussa ryhmän vuorovaikutuksesta sekä toimivat mallina lapsille omalla toiminnallaan. On tärkeä luoda yhteiset pelisäännöt jota sekä kasvattajat, että lapset noudattavat.

Tutkin ja toimin ympäristössäni

Lasten toimintaympäristö - lähiluonto ja rakennettu ympäristö sekä muut esiopetuksen oppimisympäristöt - tarjoavat runsaasti aineksia lasten oppimiselle. Erityisen tärkeää opetuksen liittäminen lasten kokemusmaailmaan ja heidän toimintaympäristöönsä on **matemaattisten taitojen** opettelussa sekä **teknologia- ja ympäristökasvatusten** toteuttamisessa. Toimintaympäristöön liittyvät havainnot, kokemukset ja tiedot, niiden jäsentäminen ja kuvaaminen auttavat lapsia kehittymään ajattelijoina ja oppijoina. Kehittyvä taito nimetä asioita sekä ymmärtää ja käyttää erilaisia käsitteitä edistää lasten monilukutaitoa. Esiopetuksen tehtävänä on tukea lasten matemaattisen ajattelun kehittymistä ja kiinnostusta matematiikkaan. Tehtävänä on myös vahvistaa lasten luonnontuntemusta ja luontosuhdetta sekä tutustua arjen teknologiaan. Esiopetuksessa tutustutaan tutkivaan oppimiseen havainnoimalla ja tutkimalla ympäristöä sekä kokeilemalla ja pääättelemällä.

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet

Esiopetuksessa vahvistetaan pohjaa lasten matemaattisen ajattelun kehittymiselle ja matematiikan oppimiselle. Lapsia ohjataan kiinnittämään huomiota arjessa ja ympäristössä ilmenevään matematiikkaan. Opetus luo mahdollisuuksia luvun, muutoksen ja ajan käsitteiden sekä tason ja avaruuden hahmottamisen ja mittaamistaitojen kehittymiselle. Opetuksen tavoitteena on tarjota oivaltamisen ja oppimisen iloa matemaattisen ajattelun eri vaiheissa oleville lapsille.

Opetuksessa havainnoidaan luontoa. Lasten ympäristöherkkyyden ja luontosuhteen kehittymistä tuetaan tarjoamalla lapsille kokemuksia luonnossa liikkumisesta sekä sen tutkimisesta. Lapsia ohjataan myös havainnoimaan ympäristön teknologiaa sekä kokeilemaan ja keksimään omia ratkaisuja.

Opetuksessa tutustutaan tutkivaan työtapaan. Lapsia rohkaistaan tekemään kysymyksiä ja etsimään niihin yhdessä selityksiä. Lapset opettelevat vertailemaan, luokittelemaan sekä järjestämään havaintojen tai mittausten pohjalta saatuja tietoja. Heitä rohkaistaan tekemään päätelmiä ja keksimään ratkaisuja arjen ongelmiin sekä kokeilemaan ratkaisuja. Opetuksessa harjoitellaan dokumentointia eri välinein sekä esittämään tuloksia eri tavoin.

Lähiympäristöä käytetään oppimisympäristönä tutustuen, tutkien ja havainnoiden lasten kanssa lähiympäristön asioita, muutoksia ja tapahtumia. Tehdään mahdollisuuksien mukaan lasten kanssa retkiä lähiympäristöön eri vuodenaikoina. Toteutetaan ympäristökasvatusteemaa (esim. kasvin kasvatus) ja perehdytään kierrätykseen. Herätetään lasten kiinnostusta matematiikkaan. Opastetaan lapsia toiminnalliseen matematiikkaan, arjen matematiikkaan.

Käytetään työn tukena Mavalka 2:ta (matemaattisten valmiuksien kartoitusta).

Vahvistetaan lasten muistia, ajattelua sekä oppimaan oppimista, päättelykykyä vaativien leikkien, pelien ja tehtävien avulla.

Matematiikan keskeiset osa-alueet:

Matemaattiset suhteet	Lukukäsite	Geometriset käsitteet	Mittaaminen ja aika	Aritmeettiset perustaidot
Kehittyvät matemaattiset taidot				

Lasten matemaattiseen kehitykseen liittyvät osa-alueet eivät ole erillisinä opeteltavia toimintoja vaan matemaattisten taitojen oppiminen tapahtuu usein samanaikaisesti.

Kasvan ja kehityn

Itsestä huolehtiminen ja siihen liittyvät arjen taidot ovat osa esiopetuksen tavoitteena olevaa laaja-alaista osaamista. Kehittyäkseen tällä osaamisen alueella lapset tarvitsevat kokemuksia, tietoja ja pohdintaa, joiden pohjalta heidän arvostuksensa ja taitonsa voivat vähitellen kehittyä. Esiopetuksessa tehtävää lähestytään **liikunnan, ruuan, kuluttajuuden, terveyden sekä turvallisuuden** näkökulmista. Esiopetuksen tehtävänä on luoda pohjaa terveyttä ja hyvinvointia arvostavalle ja liikunnalliselle elämäntavalle sekä kehittää lasten terveysosaamista ja turvataitoja. Lisäksi tehtävänä on edistää kestävään elämäntapaan kuuluvia ruoka-, kulutus- ja puhtaustottumuksia.

Kokonaisuuteen liittyvät opetuksen yleiset tavoitteet

Lapset saavat monipuolisia kokemuksia liikunnasta ja alkavat ymmärtää liikkumisen yhteyttä hyvinvointiin ja terveyteen. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia lasten motoristen ja sosiaalisten taitojen kehittymiselle. Erityisesti kiinnitetään huomiota lasten yleisten oppimisedellytysten kannalta tärkeiden havaintomotoristen taitojen kehittymiseen. Lasten kanssa tutustutaan terveelliseen ruokaan ja pohditaan sen merkitystä. Lapsia ohjataan kohtuulliseen kulutukseen. Opetuksessa pohditaan terveyteen liittyviä tekijöitä sekä tuetaan lasten valmiuksia pitää huolta terveydestään. Lapset saavat tietoja turvallisesta liikkumisesta lähiympäristössä sekä esiopetuksen oppimisympäristöissä.

Innostetaan lapsia ohjattuun ja omaehtoiseen monipuoliseen ja iloa tuottavaan liikuntaan erilaisissa ympäristöissä sisällä ja ulkona (hiihto, luistelu, uinti, pihasuunnistus ym). Vahvistetaan kaveritaitoja, ohjataan hyviin tapoihin, itsensä ja toisten arvostamiseen, itsetuntemuksen lisääntymiseen leikkien, pelien ym. toiminnan kautta.

Opastetaan lapsia terveellisiin elämäntapoihin ja hyviin ruokatapoihin. Varataan aikaa rauhoittumiseen ja palautumiseen. Opetetaan lapsille turvataitoja mm. liikennekäyttäytyminen, median turvallinen käyttö, itsestä huolehtimisen taidot. Liikunnan vuosikelloa hyödynnetään toiminnassa ja sen suunnittelussa. Yksiköt voivat liittyä Liikkuva varhaiskasvatus-ohjelmaan.

- 112-päivä
- poistumisharjoitukset
- liikunta- ja liikenneturvallisuustapahtumat

5.4. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä tarkentavia erityiskysymyksiä

Kaikkien lasten esiopetuksessa noudatetaan samoja esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia esiopetuksen yleisiä kasvatusta ja oppimistavoitteita. Lasten vaihtelevat kielelliset ja kulttuuriset taustat ja valmiudet otetaan esiopetuksessa huomioon. Esiopetuksen tavoitteena on tukea jokaisen lapsen kielen ja kulttuuri-identiteettien kasvua sekä opettaa lapsia kunnioittamaan eri kieliä ja kulttuureja. Erityisenä tavoitteena on tukea kaksikielisiä ja monikielisten lasten eri kielten taitoa.

Perusopetuslain mukaan esiopetuksessa käytettävä kieli on suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Opetuskielenä voidaan käyttää myös muita kieliä, kun se ei vaaranna opetussuunnitelman perusteissa asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Erillisessä ryhmässä esiopetus voidaan antaa pääosin tai kokonaan muulla

kielellä. Huoltajille tarkoitettu tiedotus ja keskeiset asiakirjat tulee olla saatavana perusopetuslain mukaisella esiopetuksen opetuskielellä.

Keminmaan kunnan esiopetuksessa ei ole kieleen ja kulttuuriin liittyviä tarkentavia kysymyksiä. Tarvittaessa lapselle laaditaan S2 - suunnitelma (suomi toisena kielenä).

6. Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki

Laadukas esiopetus on perusta lapsen kehitykselle, oppimiselle ja hyvinvoinnille. Oppimisen tai esiopetukseen osallistumisen vaikeuksia ehkäistään ennakolta esimerkiksi monipuolisilla työtavoilla ja pedagogisilla menetelmillä, ryhmiä joustavasti muuntelemalla sekä opettajien keskinäisellä ja muun henkilöstön yhteistyöllä. Opetuksessa otetaan huomioon sekä ryhmän että yksittäisen lapsen tarpeet. Opetuksen järjestäjän tulee varmistaa oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt osana kaikkea esiopetuksen toimintaa. Oppimisympäristöt tulee rakentaa sekä esiopetuksen ryhmässä että esiopetuksen toimipaikassa kaikille lapsille sopiviksi. Opetuksen käytännön toteutuksessa huomioidaan lasten erilaiset edellytykset oppia. Opetusjärjestelyillä, kuten eriyttämisellä, ryhmien muodostamisella sekä samanaikais/yhteisopetuksella voidaan tukea kaikkien lasten oppimista. Tässä luvussa määrätään perusopetuslain mukaisesti oppimisen ja koulunkäynnin tuesta. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa käytetään oppimisen ja koulunkäynnin tuesta nimitystä oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki. Esiopetuksen järjestämispaikkaan viitataan pääsääntöisesti käsitteellä esiopetuksen toimipaikka, ja oppilaskohtaisista tukitoimista käytetään nimitystä lapsikohtaiset tukitoimet.

6.1. Lapsen oikeus oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukeen

Lapsella, jolla on vaikeuksia osallistua esiopetuksessa annettavaan opetukseen, on oikeus saada ryhmäkohtaisia tukimuotoja ja lapsikohtaisia tukitoimia oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tueksi. Ryhmäkohtaiset tukimuodot ja lapsikohtaiset tukitoimet järjestetään inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Riittävän varhain aloitetut ryhmäkohtaiset tukimuodot tukevat lapsia oppimisessa ja esiopetukseen osallistumisessa. Lapsikohtaiset tukitoimet suunnitellaan, järjestetään ja päätetään lapsen edun mukaisesti viipymättä, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat riittämättömiä. Lapsen edun selvittäminen edellyttää lapsen näkemyksen huomioon ottamista kaikissa häntä koskevissa asioissa. Lapsen näkemys otetaan huomioon lapsen iän ja kehityksen mukaisesti.

6.2. Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtaiset tukimuodot

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ovat osa esiopetuksen kaikkea toimintaa. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja annetaan oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden lisänä. Oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä ja ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla pyritään ennaltaehkäisemään vahvempien tuen tarpeiden muodostumista toteuttamalla ryhmässä sellaisia opetusjärjestelyjä ja tukimuotoja, joista hyötyvät useat lapset. Näin tuetaan kaikkien lasten yhdenvertaista oikeutta oppimiseen ja turvataan lapsille sopivat opetuksen järjestämiseen ja oppimisen tuen tarpeisiin perustuvat järjestelyt.

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

Oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä tarkoitetaan esimerkiksi opetusryhmien muodostamista siten, että opettajan on mahdollista ottaa huomioon lapsiryhmän tarpeet ja vahvuudet. Opetusjärjestelyillä tarkoitetaan myös lasten moninaiset tarpeet ja edellytykset huomioon ottavaa opetusta, kuten eriyttämistä. Opetuksen eriyttämisen avulla otetaan huomioon paitsi tuen tarpeet, myös oppimisessaan pidemmällä olevat lapset, ja heille lisähaasteiden tarjoaminen. Kielitietoinen opetus on osa oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä, ja sillä tuetaan lasten kielellistä kehitystä ja eri tiedon ja taidonalojen käsitteiden ymmärtämistä ja oppimista. (kts. Luku 4.3)

Pedagogisiin järjestelyihin lukeutuvat päivittäisten ja muiden säännöllisesti toistuvien toimintojen sekä lapselle selkeän ja ennakoitavan päivärhythmin luominen. Sensitiiviset ja saavutettavat vuorovaikutus ja kommunikointitavat ovat osa oppimisen edellytyksiä tukevia pedagogisia ratkaisuja. Niitä voivat olla puhetta tukevat ja korvaavat kommunikointimenetelmät, kuten viittomat, kuvat tai erilaiset teknologiset ratkaisut. Lapsen tarpeisiin vastaaminen edellyttää esiopetuksen henkilöstöltä yhteisiä ja johdonmukaisia pedagogisten työtapojen sekä menetelmien käyttöä sekä erilaisia eriyttämisen muotoja. Pedagogisilla järjestelyillä ja tarvittavien ryhmäkohtaisten apuvälineiden käytöllä pyritään siihen, että kaikki lapset pääsevät osaksi vertaisryhmän toimintaa.

Rakenteellisilla järjestelyillä mahdollistetaan tarvittaessa pedagogisten järjestelyiden toteuttaminen ryhmässä. Rakenteellisiin järjestelyihin kuuluu tilojen esteettömyyttä edistävien järjestelyjen toteuttaminen lapsiryhmän tarpeiden mukaisesti. Rakenteellisia järjestelyjä ovat myös ryhmän lapsimäärän pienentäminen sekä henkilöstön mitoittamiseen ja/tai rakenteeseen liittyvät ratkaisut, jotta esiopetukselle asetetut tavoitteet voidaan ryhmässä saavuttaa. Ryhmässä voi työskennellä esimerkiksi avustavaa, ryhmäkohtaista henkilöstöä. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että henkilöstöllä on riittävä osaaminen lapsen tuen tarpeen havaitsemiseen ja sen toteuttamiseen liittyen. Henkilöstön osaamista voidaan vahvistaa muun muassa täydennyskoulutuksen ja erityisopettajan antaman konsultaation avulla.

Ryhmäkohtaiset tukimuodot

Perusopetuslaissa määritellään kolme ryhmäkohtaista tukimuotoa. Ne ovat **yleinen tukiopetus, opetuskielen tukiopetus ja erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä**. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja on resursoitava ja annettava suunnitelmallisesti oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden lisänä. Ryhmäkohtaisten tukimuotojen järjestämisen tarkoituksena on varhaisessa vaiheessa ja ennaltaehkäisevästi vastata lasten moninaisiin tuen tarpeisiin ryhmässä. Ryhmässä toteutettavat tukimuodot mahdollistavat myös vertaisoppimisen, osallisuuden ja osallistumisen esiopetuksen toimintaan. Tukimuotojen toteuttamisen edellytyksenä on opettajan, erityisopettajan ja muun henkilöstön yhteistyö ja yhteisesti rakentuva näkemys esiopetusryhmän ja ryhmään kuuluvien lasten tuen tarpeista.

6.3. Lapsikohtaiset tukitoimet ja niiden järjestäminen

Lapsella on oikeus saada lapsikohtaisia tukitoimia viipymättä, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat riittämättömiä. Lapsikohtaisia tukitoimia annetaan yksilölliseen tarpeeseen perustuen ja säännöllisesti. Lapsi voi saada useampia lapsikohtaisia tukitoimia tuen tarpeidensa mukaisesti. Lapsikohtaisten tukitoimien yhteydessä lapsella on myös oikeus saada ryhmäkohtaisia tukimuotoja.

Lapsikohtaiset tukitoimet järjestetään tuen tarpeen arvioinnin ja tukea koskevan päätöksen perusteella lapsen etu huomioon ottaen ensisijaisesti lapsen omassa esiopetuksen toimipaikassa. Tukitoimien toteuttaminen kuvataan lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa.

Säännöllinen erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä toteutetaan lapsen esiopetusryhmässä muun opetuksen yhteydessä tai pienryhmässä. Säännöllinen erityisopettajan antama opetus on pitkäkestoista, esimerkiksi lukukauden tai vuoden pituinen jakso.

Erityisopettajan opetus pienryhmässä toteutetaan kokoaikaisesti. Pienryhmä voi olla erityisryhmä tai pienennetty esiopetusryhmä, johon lapsi osallistuu esiopetuksen ajan.

Erityisopettajan antamalla opetuksella tarkoitetaan sellaisen opettajan antamaa opetusta, jolla on erityisopettajan kelpoisuus.

Lapsikohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut ja apuvälineet mahdollistavat lapsen osallistumisen esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaiseen opetukseen.

6.4. Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukeen liittyvä yhteistyö

Esiopetus järjestetään yhteistyössä siten, että jokainen lapsi saa oman kehityksensä ja tarpeidensa mukaista opetusta, kasvatusta sekä tarvitsemaansa tukea. Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki edellyttää toimivia paikallisia yhteistyörakenteita ja yhteisöllisten toimintatapojen kehittämistä.

Ryhmäkohtaisten tukimuotojen suunnittelu, toteutus ja arviointi Keminmaan esiopetuksessa:

Keminmaan esiopetusryhmissä työskentelee opettajan lisäksi vähintään yksi hoitaja/sosionomi, joten yleinen tukiopeetus ja opetuskielen tukiopeetus on suunniteltavissa joustavasti lasten tarpeiden mukaan.

- Yleinen tukiopeetus: yleisen tukiopeutuksen suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista vastaa ryhmän esiopetuksen opettaja hyödyntäen tarpeen mukaan erityisopettajaa. Yleinen tukiopeetus järjestetään lapsen tuen tarpeiden mukaisesti joustavasti pienemmissä ryhmissä toimintaa eriyttämällä. Sitä voidaan antaa myös samanaikais- tai yhteisopetuksena.

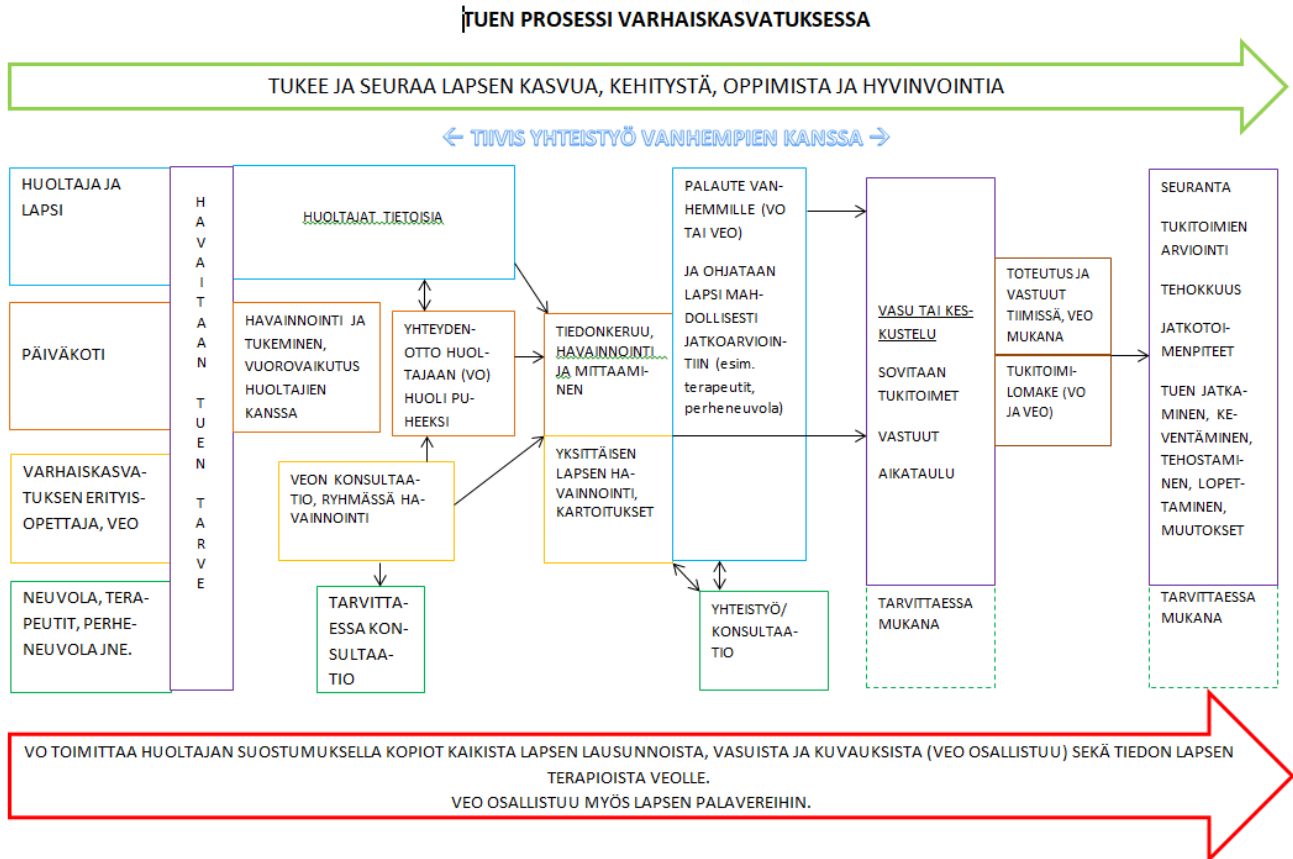
- Opetuskielen tukiopeetus: opetuskielen tukiopeutuksen suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista vastaa ryhmän esiopetuksen opettaja hyödyntäen tarpeen mukaan erityisopettajaa. Opetuskielen tukiopeetus järjestetään lasten tarpeiden pohjalta siten, että mahdollisimman moni voi hyötyä siitä. Sitä voidaan antaa myös samanaikais- tai yhteisopetuksena.

- Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä: erityisopettajan antama opetus on erityisopettajan kelpoisuuden omaavan opettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä. Tämä opetus kohdentuu koko ryhmän tasolla havaittuihin tuen tarpeisiin ja vaikeuksiin, joihin voidaan vaikuttaa erityisopettajan tarjoamalla tuella ja opetuksella joko samanaikais- tai yhteisopetuksena. Sitä voidaan toteuttaa koko lapsiryhmälle tai joustavasti muodostettaville pienemmille lapsiryhmille. Erityisopettaja voi antaa myös konsultaatiota.

Erityisopettaja osallistuu tarpeen mukaan ryhmäkohtaisten tukimuotojen sekä lapsikohtaisten tukitoimien suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin.

Ryhmäkohtaisia tukimuotoja arvioidaan osana toiminnan arviointia yhdessä ryhmän henkilöstön ja varhaiskasvatussyksikön johtajan kanssa. Arvioinnin tavat tarkentuvat lukuvuoden aikana.

Tuen prosessi varhaiskasvatuksessa

7. Opiskeluhoolto

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa esiopetuksessa. Lapsella on oikeus saada maksutta opiskeluhoolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää. Opiskeluhooltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus.

Opiskeluhooltoja toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä lasten ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoolto on sekä yhteisöllistä että yksilökohtaista työtä. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on ennalta ehkäisevää ja ensisijainen tapa toteuttaa opiskeluhooltoja esiopetuksessa. Se on kaikkien esiopetuksessa työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi lapsilla on oikeus opiskeluhooldopalveluihin, joita ovat ikäryhmälle tarkoitettut neuvolapalvelut sekä kuraattori- ja psykologipalvelut. Opiskeluhooldopalvelut järjestetään lähipalveluna, jolle opetuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat.

Keminmaassa on laadittu koko kuntaa koskeva esi- ja perusopetuksen sekä lukion opiskeluhooldosuunnitelma (2023).

Yhteisöllisen opiskeluhooldotyöryhmän kokoonkutsujana toimii varhaiskasvatusyksiköiden johtaja. Yksilöllisen opiskeluhooldon tarpeen ilmetessä keskustellaan ensin huoltajien kanssa ja pohditaan yhdessä erilaisia vaihtoehtoja.

Esiopetuksen osallistumistodistus

Esiopetuksen järjestäjä: _____

Esiopetusryhmän nimi: _____

Lapsen nimi: _____

Lapsen henkilötunnus: _____

Esiopetuksen laajuus: 700 h/ lukuvuosi

Todistuksen antamispäivä: ____ / ____ 20____

Todistus on Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen

Arvioinnin kehittäminen 2023- /henkilöstön arviointi

(1) Huonosti, (2) Melko huonosti, (3) Melko hyvin, (4) Hyvin

Tavoite	Kriteeri	1	2	3	4
Pedagoginen oppimisympäristö	Muokkaamme oppimisympäristöä vastaamaan lasten muuttuvia tarpeita ja kiinnostuksen kohteita säännöllisesti				
	Oppimisympäristömme mahdollistavat lapsille myös vauhdikkaan liikkumisen ja leikkimisen päivittäin				
	Toimintaa suunnitellaan huomioiden lasten mielenkiinnonkohteet ja huoltajien toiveet (projektit, ilmiöt ym.)				
	Materiaalit, lelut ja esimerkiksi kuvat ovat lasten tasolla ja saatavilla lasten ikä- ja kehitystaso huomioiden				
	Retkeillään säännöllisesti metsässä, luonnossa tai lähiympäristössä				
	Toteutamme ohjattua toimintaa myös ulkona säännöllisesti				
Kommentit ja huomiot (onnistumiset ja kehittämiskohteet)					

Tavoite	Kriteeri	1	2	3	4
Siirtymätilanteet	Siirtymätilanteita porrastetaan ja pienryhmitetään päivittäin				
	Annamme lapsille mahdollisuuden harjoitella omatoimisuutta siirtymätilanteissa päivittäin				
	Hyödynnämme käytettävissä olevia tiloja myös siirtymätilanteissa				
	Aikuiset luovat kiireetöntä ilmapiiriä päivittäin				
Kommentit ja huomiot (onnistumiset ja kehittämiskohteet)					

Tavoite	Kriteeri	1	2	3	4
Perustoiminnot	Ruokailut järjestetään siten, että lapset saavat ruokailla kiireettömästi ja omatoimisuutta harjoitellen				
	Aikuinen ruokailee päivittäin lasten kanssa keskustellen miellyttävässä ilmapiirissä				
	Mahdollistamme lapselle riittävän levon ja rauhoittumisen lapsen ikätaso huomioiden				
	Huoltajien kanssa keskustellaan lasten levon tarpeesta sekä sen järjestelyistä				

	Aikuiset kannustavat lapsia harjoittelemaan pukemiseen liittyviä taitoja ja auttaa tarvittaessa/ ovat läsnä				
	Lapset pesevät käden aikuisen ohjaamana				
Kommentit ja huomiot (onnistumiset ja kehittämiskohteet)					

Tavoite	Kriteeri	1	2	3	4
Yksilöllinen tuen tarve	Kartoitamme lapsen tuen tarpeita yhteistyössä huoltajien kanssa				
	Lapsen säännöllistä havainnointia hyödynnetään toiminnan suunnittelun, toteuttamisen ja arvioinnin pohjana				
	Tukitoimilomaketta käytetään tarvittaessa aikatauluttamaan, havainnoimaan ja toteuttamaan yleisen tuen keinoja sekä ryhmän toiminnan/oman työn suunnittelussa ja arvioinnissa				
	Käytämme tarvittaessa puhetta tukevaa ja korvaavaa kommunikointia (kuvat, tukiviittomat ym.)				
	Neuvolan yhteistyölomake täytetään päiväkodissa n. kuukautta ennen lapsen syntymää (opettaja vastaa tästä)				
Kommentit ja huomiot (onnistumiset ja kehittämiskohteet)					

Tavoite	Kriteeri	1	2	3	4
Pedagoginen prosessi	Toiminta ja projektit kumpuavat lasten aktiivisesta kuuntelemisesta ja lasten kokouksia pidetään säännöllisesti				
	Lapsia havainnoidaan ja keskustellen saadaan tietoa lasten kiinnostuksen kohteista, joita lähdetään kehittämään koko ryhmän voimin				
	Lasten ikätaso huomioidaan toiminnan suunnittelussa				
	Toimintaa ja leikkiä pyritään jatkamaan useita päiviä ja jalostamaan pidemmälle				
	Taidetuokioissa käytetään erilaisia materiaaleja ja välineitä sekä työtapoja				
	Oppimisympäristöjä varioidaan ajoittain				
	Ulkotiloja ja ympäristöä käytetään oppimisympäristönä				
	Ajankohtaiset aiheet ja tapahtumat huomioidaan toiminnassa				

Tavoite	Kriteeri	1	2	3	4
Leikki	Aikuinen mahdollistaa, kehittää sekä rikastuttaa leikkiä ja innostaa lapsia olemalla siinä aktiivisesti mukana ja sallien pitkäkestoisen leikin				
	Aikuinen havainnoi leikkiä olemalla mukana ja saaden tietoa mm. sosiaalisista suhteista ja lapsen kiinnostuksen kohteista				
	Lapsia autetaan kehittymään leikki- ja kaveritaidoissa				
Kommentit ja huomiot (onnistumiset ja kehittämiskohteet)					

Tavoite	Kriteeri	1	2	3	4
Lapsen yksilöllisyys	Pienryhmätoiminta toteutuu päivittäin				
	Lapset kohdataan kiireettömästi				
	Vuorovaikutus tapahtuu lapsen tasolla ollen lämmintä ja avointa				
	Jokaista lasta havainnoidaan, jotta havaitaan lasten kiinnostuksen kohteet				

Toiminnallinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus suunnitelma

Milloin selvitystä on tehty ja mitä on havaittu				
Kehittämisen teema	Tavoite	Kehittämistoimenpiteet	Kehittämisaikataulu & vastuuhenkilö	Arviointi

Lähde: www.tasa-arvoinenvarhaiskasvatus.fi